

4. Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій : Закон України від 09.04.2004 р. № 1676-IV. *Офіційний вісник України*. 2004. № 18. С. 9.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-21>

REGARDING THE ISSUE OF REGULATING ECONOMIC ACTIVITIES DURING THE PERIOD OF MARITAL LAW

ЩОДО ПИТАННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Shvydka T. I. Швидка Т. І.

*Doctor of Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Economic Law
Yaroslav Mudryi National Law University
Kharkiv, Ukraine*

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

З початком повномасштабного вторгнення країни-терориста на територію України, а саме з 24 лютого 2022 року, указом Президента України введено воєнний стан на всій території України [1].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Введення воєнного стану на території України означає перехід до спеціального режиму господарювання, визначеного статтею 417 Господарського кодексу України. Данна стаття встановлює, що у період дії воєнного стану правовий режим господарської діяльності визначається на основі законів про оборону України, про режим

воєнного стану та інших законодавчих актів пов'язаних із забезпеченням обороноздатності країни [3, с. 154].

Проте на момент введення воєнного стану законодавство України не мало чітких процедур та механізмів здійснення контролю та інших заходів зі сторони держави, сприяння веденню господарської діяльності. У зв'язку з чим економіка країни в перший місяць зазнала значних втрат, у зв'язку з відсутністю можливості нормального функціонування малого та середнього бізнесу.

Протягом місяця з дня повномасштабного вторгнення країни-сусіда український законодавець оперативно врегулював питання пов'язанні з веденням господарської діяльності, спростив його умови та розробив декілька механізмів сприяння та підтримки підприємницької діяльності, тобто держава запровадила на території України політику дерегуляції.

Політика дерегуляції пов'язана з комплексом заходів, спрямованих на модернізацію реєстраційної системи, суттєве спрощення дозвільної та ліцензійної систем, полегшення контрольно-перевірочної діяльності, а також удосконалення податкового адміністрування [4, с. 60].

На сьогодні значна кількість змін закріплена в постановах Кабінету Міністрів України, і лише податкові зміни внесені та діють на підставі Податкового кодексу України. Дані нововведення полегшили діяльність фізичних осіб-підприємців, стимулювали веденню бізнесу за таких умов, а також знизили тиск на державні органи влади в сфері контролю та нагляду за господарською діяльністю підприємців.

Міністерство юстиції України у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації було вимушено закрити доступ до всіх державних реєстрів, до яких відноситься і Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Підставою даних дій є мінімізація можливості хакерських атак на реєстри та уникнення витоку інформаційних даних, в тому числі конфіденційних. Вищезгадані дії повністю заблокували можливість проведення будь-яких реєстраційних дій, і лише 19 березня 2022 року Міністерство юстиції України надало можливість здійснювати реєстраційні дії, проте з певними обмеженнями [5].

На сьогодні, реєстраційні дії, які можуть провадитися стосовно фізичних осіб-підприємців є: реєстрація фізичної особи-підприємця; припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця; внесення змін до відомостей про фізичних осіб-підприємців (зміна КВЕДу).

Коло суб'єктів надання адміністративних послуг, які можуть провадити реєстраційну діяльність є обмежене. Здійснення більшості вказаних реєстраційних дій можливе у міжрегіональних управліннях Міністерства юстиції України та міських радах, де не проводяться бойові

дії. Даний список суб'єктів надання адміністративних послуг та їх контактні данні оновлюється на офіційному сайті міністерства.

У зв'язку з внутрішнім переміщенням громадян та можливістю релокації бізнесу Міністерством юстиції України встановлено загальнонаціональну екстериторіальність. Це означає, що суб'єкти надання адміністративних послуг мають право проводити реєстраційні дії щодо фізичних осіб-підприємців, які зареєстровані на всій території України.

Дерегуляція в сфері ліцензійної та дозвільної систем, тобто зупинення регуляторних та інших обмежень для підприємців на час воєнного стану, встановлюється постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2022 № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану». Дана Постанова запровадила декларативний принцип господарської діяльності, відповідно до якого право на її провадження можливе і без отримання дозвільних документів [6].

Проте дане положення відноситься не для всіх видів діяльності та має певний перелік видів діяльності, для яких потреба та порядок ліцензування залишається незмінним, а саме: випуск та проведення лотерей, діяльність, пов'язана з радіоактивними та іншими небезпечними речовинами, видобутком корисних копалин, виробництвом лікарських засобів, зовнішньоекономічною діяльністю, організацією та проведенням азартних ігор, оцінкою відповідності щодо технічних регламентів тощо.

Також Постанова № 314 передбачає продовження строку дії строкових ліцензій та інших дозвільних документів до скасування або припинення воєнного стану та протягом двох місяців з дня його скасування або припинення.

Після скасування або припинення воєнного стану фізичні особи-підприємці зобов'язані протягом одного місяця, звернутися за отриманням дозволу до органу державної влади, що провадить свою діяльність в сфері ліцензування та видачі інших дозвільних документів.

Цікавим питанням є податкові зміни, які фактично звільнили підприємців від обов'язку подання декларації та сплати податків на час дії воєнного стану. Також зміни до Податкового кодексу України встановлюють ряд податків, від сплати яких також звільняються підприємці, проте лише ті, що провадять свою господарську діяльність на території України, на якій ведуться бойові дії або які є окупованими.

Податкові зміни встановили нову систему оподаткування з відсотковою ставкою 2% з рядом умов та обов'язків, які повинен дотримуватись платник податків, щоб перейти на дану систему. Проте, вищевказана система має і ряд певних ризиків для підприємців. Один з ризиків пов'язаний зі сплатою податку на додану вартість. Оскільки під

час перебування підприємця на податковій системі з відсотковою ставкою 2% реєстрація платника ПДВ призупиняється, то неможливо оформити податковий кредит на товари, які були придбані з урахуванням податку на додану вартість. Сплачений податок буде зараховуватись до собівартості товару. Також одним з ризиком в цій ситуації буде те, що у разі скасування чи припинення воєнного стану, у платників податків повертається обов'язок сплачувати податок на додану вартість з реалізованих товарів. Таким чином, виникає ситуація подвійної сплати податку на додану вартість – спочатку підприємець купляє товар з урахуванням ПДВ, та зараховує його до собівартості товару, і після зміни системи – сплачує податок на додану вартість. Результатом цього буде завищення цін та певної втрати конкурентоздатності такого підприємця.

Загалом, законодавець намагається створити найвигідніші умови для ведення господарської діяльності фізичним особам-підприємцям, встановлюючи пільги та зменшуючи податковий та адміністративний тиск. Проте, деякі питання потребують ще детального врегулювання зі сторони держави.

Література:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 р. № 2102-IX. Голос України. 2022. № 37. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

3. Прохоренко М.М. Правове регулювання господарської діяльності та господарських відносин в особливий період. *Юридичний вісник*. 2016. № 2(39). С. 151-161

4. Лесько О. Й., Глущенко Л. Д., Мещерякова Т. К. Деретуляція підприємницької діяльності та покращення умов ведення бізнесу в Україні. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2016. № 1. С. 58-63

5. Порядок державної реєстрації юридичних осіб та ФОП в період воєнного стану. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/poryadok-derzhavnoyi-reyestraciyi-yuridichnih-osib-ta-fop-v-period-voyennogo-stanu>____(дата звернення: 24.05.2022)

7. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 р. № 314. Урядовий кур'єр. 2022. № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.05.2022)